

Н.А. Вінникова

ГЛОБАЛЬНІ РІШЕННЯ: «JUS MANUARIUM»?

У статті розглядаються нормативно-регуляторний та політикопрактичний аспекти ухвалення рішень на глобальному рівні управління. За допомогою корелятивного аналізу процедурних моделей вироблення рішень та фактичного позиціонування держав у міжнародних організаціях і глобальних клубах з'ясовано, що політичні процеси на транснаціональному рівні урядування обумовлені консенсусними формами взаємодії найбільш потужних акторів світової політики.

Ключові слова: політичні рішення, міжнародні організації, глобальні клуби, консенсус.

Наразі відбувається динамічний процес інтернаціоналізації ухвалення політичних рішень, обумовлений поширенням міжнародних представництв та організацій. Поведінка державних суб'єктів стає все більш детермінованою міжнародними угодами, режимами та інститутами. Однак процедурні правила ухвалення рішень у міжнародних інституціях є чутливими до більш ніж однієї інтерпретації, саме тому їх досить часто використовують у політичних цілях. Окрім нормативного значення і власне змісту рішення, не менш важливим є баланс сил, який воно віддзеркалює. Міжнародні організації часто критикують через низький ступінь їхньої автономії. Дійсно, характер переговорних процесів щодо найгостріших міжнародних подій останніх років (у тому числі в рамках «Нормандської четвірки» щодо військової інтервенції Росії в Україну, «Трійки» кредиторів про надання фінансової допомоги Греції, обговорення ядерної програми Ірану «шісткою» міжнародних посередників тощо) виявляє тенденцію до примату міждержавних моделей ухвалення рішень у вузькому клубному форматі над транснаціональними, характерними для міжнародних організацій.

Проблема ефективності й демократичності процедур ухвалення рішень у міжнародних організаціях вже тривалий час є предметом експертних дискусій, водночас означені тенденції змушують науковців шукати нових підходів до оцінювання і моделювання інституціонального дизайну глобальних форм управління: С. Блавоукос [1], Дж. Блайт [2], П. Веллер [3], Дж. Гаскарт [4], А. Григореску [5], Дж. Красно [6], М. Німетц [7], Д. Ренні [8], К. Річардсон [9], Р. Фалк [10].

Увага українських дослідників зосереджена на питаннях концептуалізації та інституціоналізації глобального управління, а також ролі міжнародних урядових і неурядових організацій у світових політичних процесах (Б. Гуменюк і С. Шергін [11], Н. Конон [12], А. Поручник і Ю. Гайдай [13], О. Рябека [14], Р. Федів [15]). Проте недостатньо розкритою залишається проблема ухвалення рішень на наднаціональному рівні управління в аспекті глобального розподілу важелів впливу.

Метою нашої роботи є визначення механізмів корелятивного взаємозв'язку між нормативно-процедурним забезпеченням ухвалення рішень у міжнародних структурах і балансом реальної політичної ваги акторів світової політики.

Політичну систему міжнародних об'єднань можна розглядати крізь призму двох підсистем: представницької, до якої входять найвпливовіші актори, і партисипаторної, яка включає тих, хто безпосередньо бере участь у процесах вироблення рішень, наприклад, у якості делегатів на міжнародних конференціях (представники національних урядів, виконавчі керівники та представники державних і міжнародних приватних організацій). Екстраполяція такого підходу на нормативно-інституційні моделі

вироблення рішень у міжнародних структурах, а саме: *правило одностайності, право вето, зважене голосування, принцип більшості та консенсус* – дозволяє здійснити кореляційний аналіз між процедурним забезпеченням та фактичним розподілом балансу сил між учасниками транснаціонального рівня ухвалення рішень.

Процедура одностайності використовувалася Лігою Націй і стала причиною кризи в ухваленні рішень після Першої світової війни. На сьогодні, не зважаючи на офіційне закріплення принципу одностайності у низці міжнародних структур (НАТО, Європейська Рада та Рада міністрів ЄС), до означеної процедурної моделі звертаються рідко через складність її реалізації під час узгодження інтересів учасників переговорного процесу.

Інституційні процедури ухвалення рішень у системі Організації Об'єднаних Націй були задумані з метою надання можливості швидких і координованих заходів у відповідь на кризові ситуації. Однак ексклюзивність *права вето*, закріплена за постійними членами Ради безпеки ООН, є наріжним каменем усіх колізій, пов'язаних з її діяльністю. Проблема реформування ООН та підвищення легітимності процедури ухвалення рішень з питань глобального миру і безпеки неодноразово ставала предметом політичних дебатів і наукових дискусій. Проте пропозиції щодо реформ, які могли б оптимізувати роботу Радбезу (зокрема шляхом розширення кола учасників), посилити підзвітність інституційних органів ООН, а також залучити широку громадськість до процесів вироблення рішень, поки не були прийняті. Відзначимо, що позиції постійних членів Ради безпеки ООН (США, Китаю, Великобританії, Франції та Росії) посилюються також їхнім «особливим» положенням у рамках діяльності інших міжнародних об'єднань.

Під процедурою *зваженого голосування* прийнято розуміти спосіб ухвалення рішень, за якого голоси розподілені між державами нерівномірно, а володіння державою-членом організації певною кількістю голосів залежить або від її економічного внеску в організацію, або від частки в загальносвітовому експорті (імпорті) певного виду товарів. Зважене голосування використовується у найбільших світових фінансових інституціях – як Світовий Банк і Міжнародний валютний фонд. Застосування такої процедури забезпечує асиметрію стартових позицій учасників під час ухвалення рішень. Володіння Сполученими Штатами в МВФ квотою в 16,74% голосів на практиці надало їм можливість активно впливати не тільки на економічні, а й на політичні системи держав. Крім того право призначати виконавчого директора МВФ мають тільки вісім країн: США, Японія, Німеччина, Франція, Великобританія, Китай, Росія, Саудівська Аравія [16]. Відзначимо, що у Світовому Банку серед країн з більшою силою голосу в ухваленні рішень представлені ті ж самі країни: Сполучені Штати Америки (15,85%), Японія (6,84%), Китай (4,42%), Німеччина (4,00%), Сполучене Королівство (3,75%), Франція (3,75%), Індія (2,91%), Росія (2,77%), Саудівська Аравія (2,77%) та Італія (2,64%) [17].

Установчі документи ряду міжнародних економічних організацій передбачають прийняття рішень вищими органами таких організацій шляхом голосування, під час якого кожна держава володіє рівною кількістю голосів. Негативні й позитивні сторони подібної моделі ухвалення рішень слід розглядати в контексті цілей, функцій і суб'єктного складу конкретної організації. Зокрема використання такого підходу в діяльності Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) обумовлено тим, що її членами є група розвинених держав, кожна з яких має значний вплив на розвиток міжнародних економічних відносин, і тому відсутня необхідність у застосуванні процедури зваженого голосування [18]. Водночас напевно ОЕСР можна назвати організацією рівних партнерів тільки через подібність рівня економічного

розвитку її членів, адже потенціал важелів впливу Німеччини на країни-учасниці ОЕСР, які є членами ЄС і входять до єврозони, суттєво сильніший ніж з боку інших держав.

Застосування *процедури більшості* в міжнародних організаціях і наднаціональних об'єднаннях передбачає використання кількісних методик розподілу і підрахунку голосів з метою забезпечення оптимального балансу інтересів усіх учасників. Однак, більш детальний аналіз наявних моделей голосування більшістю у міжнародних структурах, виявляє фактичне закріплення за колом певних країн домінантного положення. Особливо наочно це виявляється у структурах Європейського Союзу.

У Європейському Парламенті (ЄП) рішення ухвалюються простою більшістю голосів (за винятком особливо важливих питань, наприклад вотуму недовіри членам Європейської Комісії), але система представництва базується на основі принципу «зворотної пропорційності»: чим менше чисельність населення держави, тим менше число жителів, яке представляє кожен з його депутатів. Тобто кожен член ЄП від Німеччини представляє 845 тис. німців, а кожен мальтійський депутат – 69 тис. Число депутатів від кожної країни не може бути більше 96 і менше 6. Компенсацією ж за кількісну диспропорцію голосів слугує розподіл керівних посад у комітетах ЄП, що, на нашу думку, є більш значущим, це дозволяє Німеччині, за рахунок головування в 5 комітетах з 23, а саме з питань закордонних справ, з міжнародної торгівлі, бюджетного контролю, зайнятості й соціальних справ, транспорту і туризму, здійснювати вплив на стратегічноважливі напрямки [19].

У Раді ЄС як органу остаточного ухвалення рішень невірноваженість впливу є ще сильнішою. І навіть апробація нових методів підрахунку голосів, яка б мала збалансувати можливості потужних країн ЄС з малими або менш економічно розвинутими, насправді виявляє прерогативне положення т.зв. «європейського ядра»: Німеччини, Франції, Великобританії та Італії, оскільки без їхньої участі ухвалення рішення, для якого потрібно мінімум 260 голосів з 352, є неможливим [20].

Запровадження Лісабонським договором принципу голосування подвійною більшістю також не знімає проблеми диспропорції на користь великих країн ЄС: з одного боку, для ухвалення рішення знижено кількість держав, які за нього повинні проголосувати (з 18 до 16), а з іншого – вимоги до чисельних показників їхнього населення стали вище (65% проти 62%) [21]. І хоча процедура подвійної більшості спрямована на те, щоб великі країни більше не могли ухвалювати рішення у вузькому колі, але принцип вето надає їм можливість блокувати рішення решти держав-членів ЄС. Три великі країни – Німеччина, Франція та Італія, що володіють більш ніж 35% населення, – можуть заблокувати будь-яке рішення, оскільки встановлений мінімум у чотири блокуючі держави є зовсім незначним – з решти 25 країн, населення яких не дотягує навіть до 60% загальної чисельності населення Союзу, обов'язково знайдеться хоча б одна, яка підтримає єврогігантів.

Панівне положення означених країн виявляється й у спеціалізованих структурах ЄС. Зокрема Виконавча рада ЄЦБ складається з 6 членів, яких призначають з огляду на визнаний професійний досвід і високий авторитет серед колег. У поточному складі Виконавчої ради ЄЦБ президентом є італієць Маріо Драгі, інші члени мають громадянство Люксембургу, Португалії, Німеччини, Франції та Бельгії [22].

У судовій системі Європейського Союзу також можна простежити тенденцію до звуження кола учасників процесу ухвалення рішень. Кількісний склад Суду ЄС дорівнює числу країн-членів. Однак ситуація з генеральними адвокатами (вони проводять попереднє розслідування справи, істотно впливаючи на результат у суді) є дещо іншою: згідно знову ж таки з неформальними правилами на поточний момент 6 адвокатських місць закріплено за шістьма найбільшими державами-членами ЄС (Німеччиною, Францією, Італією, Великобританією, Іспанією і Польщею), ще 3 розподіляються за

правилами ротації серед решти країн [23]. Таким чином більшість генеральних адвокатів на постійній основі належать усього 6 державам, хоча і представляють 70% населення Європейського Союзу.

Окреслені нормативно-процедурні методи забезпечення ухвалення рішень в ЄС відображають амбівалентність політикоторчних процесів – з одного боку, домінування великих держав, які можуть не звертати уваги на інших, домовляючись тільки між собою, з іншого – непропорційно велике число голосів і депутатів у малих країнах. Однак, не дивлячись на різноманіття підходів до ухвалення рішень в інституціях ЄС, принципово важливим є досягнення політичного консенсусу в рамках Європейської Ради, оскільки саме на рівні глав держав виробляються рішення, які потім дають імпульс законотворчим процедурам.

Консенсусні моделі ухвалення рішень набули популярності ще в 1970-х роках у результаті зростання числа незалежних держав, які беруть активну участь у міжнародній політиці. Теоретично консенсусна система дозволяє досягти егалітарної процедури, елімінуючи можливість домінування певної групи країн під час ухвалення рішень у багатосторонніх переговорах, хоча на практиці вона відображає реальну геополітичну вагу країн-учасниць. Окреслені принципи було адаптовано АСЕАН, МВФ, СОТ, НАТО, ОБСЄ, ЄС і різноманітними спеціалізованими агенціями ООН. Однак останнім часом усе більше політичних рішень глобального значення, навіть якщо офіційно вони стосуються тільки окремої країни, ухвалюються в клубному форматі переговорів, з обмеженою кількістю учасників, і тільки потім проходять процедури нормативно-правової легітимації. Консесусний формат ухвалення рішень отримав різноманітні визначення у науковій і практичній сферах. Зокрема Дж. Берридж визначає консенсусну модель як «спробу досягнути згоди всіх учасників у багатосторонній конференції без голосування і її неминучого розколу» [24, с. 24]. Інакше кажучи, це згода, яка досягається усіма одногосно без застосування інструментів голосування. Фактично, консенсусне рішення означає узгодження інтересів. Б. Бузан виділив два типи консенсусу: активний і пасивний. Активний консенсус означає, що делегати мають право погоджуватися або не погоджуватися з питаннями, винесеними на обговорення. В умовах пасивного консенсусу учасники переговорів намагаються протриматися на своїй позиції якомога довше, поки хтось не поступиться першим [25].

Методом, який прискорює досягнення консенсусу, є *процедура мовчання*, яка використовується з метою запобігання потенційним сутичкам під час великих дискусій і уникнення небажаного висвітлення сензитивних питань у ЗМІ. Означена модель є характерною для ухвалення рішень у НАТО і означає «досягнення консенсусу за допомогою процесу, в якому жоден уряд не виказує заперечення» [26, с. 3]. Важливі рішення в НАТО ухвалюються Північноатлантичною Радою і Військовим Комітетом. Генеральний Секретар встановлює термін, щоб отримати лист від держав-членів із суперечливих питань. Не надсилаючи листа протягом певного часу, уряд може уникнути висловлювання явного протесту, із розрахунком на те, що інші союзники визначаться з розвитком подій.

Загалом, консенсусна модель є характерною рисою клубного формату ухвалення рішень. Ексклюзивність членства в клубах на постійній основі (Велика Сімка або БРІКС (BRICS англ. – Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південна Африка) і цільових групах на найвищому рівні (наприклад, «шістка» міжнародних посередників (Великобританія, Німеччина, Китай, Франція, Росія, США) у переговорах щодо ядерної програми Ірану) дозволяє без нормативно-процедурних обмежень і бюрократичних перешкод формулювати рішення. Навіть за умов часткової інституціоналізації зустрічей на найвищому рівні (як у випадку з Великою двадцяткою) глобальні клуби відрізняються від міжнародних організацій тим, що особисті представники глав держав (шерпи), які

забезпечують підготовку самітів, належать до національних політичних бюрокрацій. Рішення ухвалюються офіційними делегаціями, які представляють свої уряди і діють від імені державної влади, що обумовлює автономність їхнього впливу на світову політику. Більше того, симптоматикою перебігу світових політичних процесів є впровадження клубної моделі в ухвалення спільних рішень між міжнародними структурами. Прикладом може слугувати т.зв. «Трійка» або «Трійка кредиторів», яка складається з представників Європейського Центрального Банку, Європейської Комісії та Міжнародного Валютного Фонду.

Усередині міжнародних структур також формуються стійкі угруповання учасників, формальні та неформальні, які займають ключові позиції і зазвичай консультуються між собою у вузькому колі щодо важливих рішень. Прикладом такої неформальної дискусійної групи в НАТО є «Квінт» (Quint), куди входять Франція, Німеччина, Італія, Сполучене Королівство і Сполучені Штати. Система постійних груп передбачає переговори між групами країн, сформованими на основі спільних інтересів і близькими за географічними, ідеологічними, економічними параметрами. Такий формат підготовки рішень є характерним для Світової Організації Торгівлі та Шанхайської Організації Співробітництва й орієнтований на досягнення спільних позицій відносно запропонованих ініціатив, тактики ведення переговорів і голосування. Постійні угруповання можуть посилювати або послаблювати вплив окремого актора: з одного боку, йому легше досягти своїх цілей шляхом членства в коаліції, а з іншого – існує небезпека опинитися у стані «заручника» своєї групи інтересів через перешкоди, створені іншими коаліціями. Теоретично означений підхід має невілювати спроби нав'язати волю невеликої групи країн іншим учасникам. Проте, на думку деяких дослідників, торговельні раунди у СОТ відбуваються на основі розподілу сфер політичного впливу на користь європейських країн і США [27].

Наш огляд процедурних моделей ухвалення рішень у міжнародних структурах дозволяє зробити декілька висновків.

По-перше, зростання ролі наднаціонального управління обумовлено тим, що державні суб'єкти усе частіше використовують міжнародні організації та інститути в якості механізмів вирішення не тільки проблем глобального значення, а й суто внутрішньополітичних цілей.

По-друге, серед наявних процедурних моделей ухвалення рішень у структурах глобального управління домінує консенсусний підхід, оскільки він дозволяє учасникам переговорного процесу без нормативних обмежень доходити згоди з питань спільного інтересу.

По-третє, у спектрі різноманіття міжнародних організацій, їхнього складу і цільового призначення, принципів рівності членства тощо, процедурний і особливо практичний виміри функціонування виявляють стійку тенденцію до закріплення клубного формату, в якому вузьке коло найпотужніших країн домінує у виробленні рішень. Зокрема володіння правом вето у Радбезі ООН, найбільших часток у внесках МВФ, Світовому Банку, прерогативне положення в НАТО, членство у Великій Сімці та Великій Двадцятці дозволяє США займати доцентрову позицію у виробленні рішень зі сфери стратегічних питань як світової політики, так і внутрішньополітичних справ окремих держав у будь-якій сфері діяльності. У міжнародне «ядро» ключових акторів процесу ухвалення рішень також входять Великобританія, Франція, Італія й Німеччина (остання, хоча і не є постійним членом Радбезу ООН, проте має панівне положення у політичних і фінансових структурах ЄС, а відповідно – й вплив на позиції держав-членів під час переговорних процесів у інших міжнародних організаціях).

Росія і Китай, впливаючи на світову політику як автономно, так і у рамках міжнародних переговорних майданчиків, у тому числі за рахунок права вето в Раді

безпеки ООН, можуть створювати перепони в ухваленні рішень, однак поки не мають такої диверсифікованої концентрації впливу на перебіг політичних процесів, як, наприклад США.

Попри популярність клубних моделей ухвалення рішень на основі консенсусних процедур, зазначимо, що такий підхід має недоліки в аспекті легітимації рішень через непрозорість переговорного процесу та обмежену кількість його учасників. Останнє має неоднозначні наслідки: з одного боку – дозволяє швидше знаходити можливості для згоди, з іншого – створює демаркаційні лінії – «обраних» і «аутсайдерів», – тим самим закладаючи основи потенційних конфліктів у міжнародних відносинах. Противагою такій концентрації глобальної влади у вузькому колі геополітичних потужностей, на нашу думку, можуть слугувати громадські об'єднання, які діють у форматі транснаціональних мереж. Отже, для подальшого розкриття окресленої в рамках статті тематики, доцільним вбачається дослідження партисипаторного потенціалу громадських організацій у виробленні глобального порядку денного.

Список використаної літератури

1. Blavoukos S. Chairing Multilateral Negotiations. The Case of the United Nations / S. Blavoukos, D. Bourantonis. – London : Routledge, 2010. – 186 p.
2. Blythe J. Shaking the Globe: Courageous Decision-Making in a Changing World / J. Blythe, J. McGarvie. – New-York : John Wiley & Sons, 2009. – 230 p.
3. Weller P. The Politics of International Organizations. Views from insiders / P. Weller, X. Yi-chong. – London : Routledge, 2015. – 282 p.
4. Gaskarth J. Rising Powers, Global Governance and Global Ethics / J. Gaskarth. – London : Routledge, 2015. – 220 p.
5. Grigorescu A. Democratic Intergovernmental Organizations? Normative Pressures and Decision-Making Rules / A. Grigorescu. – Cambridge : University Press, 2015. – 332 p.
6. Krasno J. Personality, Political Leadership, and Decision Making: A Global Perspective / J. Krasno, S. LaPides. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2015. – 441 p.
7. Niemetz M. D. Reforming UN Decision-Making Procedures Promoting a Deliberative System for Global Peace and Security / M. D. Niemetz. – London : Routledge, 2015. – 214 p.
8. Ranney D. Global Decisions, Local Collisions: Urban Life In The New World Order / D. Ranney. – Philadelphia : Temple University Press, 2010. – 272 p.
9. Richardson K. Climate Change: Global Risks, Challenges and Decisions / K. Richardson, W. Steffen, D. Liverman. – Cambridge : University Press. – 2011. – 540 p.
10. Falk R. (Re)Imagining Humane Global Governance / R. Falk. – London : Routledge, 2013. – 208 p.
11. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. Б. Гуменюка, С. Шергіна. – Київ : Університет «Україна», 2009. – 508 с. ; Hlobalizatsiia i suchasnyi mizhnarodnyi protses / za zah. red. B. Humeniuka, S. Sherhina. – Kyiv : Universytet «Ukraina», 2009. – 508 s.
12. Конон Н. Національні неурядові організації як інструмент глобальної політики / Н. Конон // Політичний менеджмент. – 2013. – № 59. – С. 176–184 ; Konon N. Natsionalni neuriadovi orhanizatsii yak instrument hlobalnoi polityky / N. Konon // Politychnyi menedzhment. – 2013. – № 59. – S. 176–184
13. Поручник А. Формування інституційних передумов системи глобального управління / А. Поручник, Ю. Гайдай // Міжнародна економічна політика. – 2008. – № 8 – 9. – С. 42–77 ; Poruchnyk A. Formuvannia instytutsiinykh peredumov systemy hlobalnoho upravlinnia / A. Poruchnyk, Yu. Haidai // Mizhnarodna ekonomichna polityka. – 2008. – № 8 – 9. – S. 42–77
14. Рябека О. Світова держава як продукт глобалізованого організаційного розвитку / О. Рябека // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних

досліджень ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – Вип. 3. – С.114–126 ; Riabeka O. Svitova derzhava yak produkt hlobalizovanoho orhanizatsiinoho rozvytku / O. Riabeka // Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa. – 2014. – Вур. 3. – С.114–126.

15. Федів Р. Проблема лідерства у міжнародних відносинах на сучасном етапі / Р. Федів // Вісник Львівського університету. Серія. Міжнародні відносини. – 2013. - Вип. 32. – С. 128–136 ; Fediv R. Problema liderstva u mizhnarodnykh vidnosynakh na suchasnom etapi / R. Fediv // Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii. Mizhnarodni vidnosyny. – 2013. - Вур. 32. – С. 128–136

16. IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.aspx>

17. Developing nations get more say in World Bank affairs PTI [Electronic resource] // Times of India. – Mode of access : <http://timesofindia.indiatimes.com/india/Developing-nations-get-more-say-in-World-Bank-affairs/articleshow/5858176.cms>

18. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.oecd.org>

19. European Parliament Committees [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/parliamentary-committees.html>

20. Council of the European Union [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/voting-system/qualified-majority>

21. The Treaty of Lisbon (2007) [Electronic resource]. – Mode of access : http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text

22. Protocol № 4 on the Statute of the European system of Central banks [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026en_protocol_4.pdf

23. Court of Justice of the European Union [Electronic resource]. – Mode of access : <http://curia.europa.eu>

24. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice / G. R. Berridge. – 3-rd ed. – Basingstoke : Palgrave Macmillan. – 2005. – 242 p.

25. Buzan B. Negotiating by Consensus: Developments in Technique at the United Nations Conference on the Law of the Sea / B. Buzan // The American Journal of International Law. – № 75. – 1981. – P. 324–348.

26. Gallis P. CRS Report for Congress: NATO's Decision Making Procedure / P. Gallis // Congressional Research Service, The Library of Congress. – 5 July, 2003 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/rs21510.pdf>

27. Steinberg R. H. In the Shadow of Law or Power? Consensus-based Bargaining and Outcomes in the GATT/WTO / R. H. Steinberg // International Organization. – Spring 2002. – P. 339–374.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2015 р.

N. Vinnykova

GLOBAL DECISIONS: «JUS MANUARIUM»?

The article examines the procedural and political aspects of the global decision-making. A central issue in this paper is the power balance in procedural frame of the transnational decision-making. We assume that global actors by using procedural tools in international organisations maintain domestic purposes. Analysing the models of decision-making in international structures i.e. unanimity, the veto procedure, weighted voting, majority principle, consensus and actual state-positioning we found that global policy-making is determined by consensus of the most powerful actors in world politics.

The procedural and practical functioning of the international organizations tends towards consolidation club format in which the narrow circle of the countries dominates over

decision-making. Consensus approach allows to negotiate without regulatory restrictions thus reaching agreement on common issues. The international global decision-making core includes the USA, Britain, France, Italy and Germany. Through procedure of veto in the UN Security Council, the largest contributions in the IMF and the World Bank, prerogative position in NATO, participating in G7 and G20, these countries, mainly USA, hold centripetal position in decision-making from the scope of strategic issues in global politics and domestic affairs of individual states. Even though Germany is not a permanent member of the UN Security Council, it has a dominant position in the political and financial structures of the EU thus making the impact on the EU member-states under negotiations in international organizations. Russia and China acting autonomously in the world politic by using veto in the UN Security Council can block negotiations or create obstacles in decision-making, but still do not have enough diversified concentration effects on the course of political processes.

Despite the dominance of club model in transnational decision-making based on consensus procedure, we note that this approach has disadvantages in legitimizing decisions due to negotiations opacity (unlike the bodies of international organizations, where voting is open through) and an exclusive form of participation. The latter has mixed consequences: on the one hand – makes it easier to find possibilities for an agreement on the other hand – creates a demarcation line – the insiders and outsiders – thus laying the roots for potential international conflicts.

Keywords: *political decisions, international organizations, global clubs, consensus.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Лусак В.Ф., д.і.н, проф.; Хома Н.М., д.політ.н, проф.*

УДК 327(87)“2013/2015”(043)

Н.В. Гаврилова, І.В. Кокуріна

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ КУРС ВЕНЕСУЕЛИ ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА НІКОЛАСА МАДУРО

У статті розглядається зовнішня політика Венесуели після приходу до влади Ніколаса Мадуро. Автором виокремлюються фактори, під впливом яких відбувалося формування зовнішньополітичної доктрини країни. Проаналізовано пріоритетні напрямки зовнішньої політики Венесуели. Особливу увагу приділено змінам у зовнішньополітичному курсі, що відбулися після обрання нового президента

Ключові слова: *Латинська Америка, Венесуела, зовнішня політика, Ніколас Мадуро, трансформація.*

Латинська Америка у ХХІ столітті перетворюється в один із найважливіших центрів, які впливають на формування сучасного світового порядку. Зовнішня політика країн регіону стає важливим фактором, що впливає на ситуацію у сучасному світі.

Однією з країн, роль якої багато в чому визначає характер формування системи міжнародних відносин не тільки у регіоні, а й у світі в цілому, є Венесуела.

Мета даної статті – розглянути як трансформувалася зовнішня політика Венесуели після смерті Уго Чавеса.

Необхідно відзначити, що зовнішня політика Венесуели достатньо активно вивчається іноземними дослідниками, зокрема російськими. Різноманітні аспекти, пов'язані із зовнішньополітичним курсом країни знайшли відображення у роботах Е. Дабагяна, З. В. Івановського, О. Карякіна, Ж.-П. Марсоза, А. Еррери-Вайланта. В